

بیماری کپک خاکستری رز

بولتن ترویجی شماره MS-B-Ro1

نگارنده:

محمد علی آقاجانی

بخش تحقیقات گیاه پزشکی، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان گلستان، گرگان

بیماری کپک خاکستری یا سوختگی بوتریسی گل سرخ در همه نقاط دنیا عمومیت دارد. عامل بیماری قارچ *Botrytis cinerea* است که یک پاتوژن غیر اختصاصی بوده، قادر است علایم سوختگی یا پوسیدگی را در بسیاری از گیاهان ایجاد نماید. علایم ناشی از این قارچ را میتوان روی ساقه های قطع شده یا هرس شده، گلها و غنچه های گل مشاهده نمود. این قارچ باعث بسته ماندن غنچه های گل و ریزش آنها میشود. غنچه های آلوده قهوه ای شده و میپوسند و در موارد شدید، تمام قسمتهای یک گل ممکن است به وسیله کپک خاکستری رنگ قارچ پوشیده شود.

علایم بیماری:

معمولترین علایم بیماری روی غنچه گلهای جوان دیده میشود که از ساقه آویزان شده و قاعده آنها سیاه میشود. سپس میسلیموم پنبه ای و خاکستری تا سیاه رنگ قارچ روی منطقه آلوده تولید میشود (تصویر 1). علامت ابتدایی بیماری، وجود یک زخم نرم، کمی فرورفته و سیاه مایل به خاکستری رنگ در زیر غنچه گل میباشد. روی گلهای کاملاً باز شده نیز علایم بیماری به صورت لکه های کوچک به رنگ روشن بر روی گلبرگها (به ویژه گلبرگهای خارجی) دیده میشوند که به وسیله هاله های قرمز تا صورتی تیره احاطه میگردند (تصویر 2). این لکه ها به سرعت گسترش یافته، سطوح وسیعی از گلبرگها را از بین میبرند. در بیشتر موارد، غنچه های گل موفق به باز شده نشده و میریزند. تریپسها نیز میتوانند خسارت مشابهی را به غنچه های نیمه باز وارد نمایند. بنابراین گیاهان دارای علایم یاد شده بایستی به دقت مورد بررسی قرار گیرند.

علاوه بر غنچه های گل، شاخه های هرس شده در محل قطع شدن نیز به وسیله قارچ مورد حمله قرار میگیرند و از محل بریده شده، شانکر (زخم فرورفته) های سیاه رنگی ایجاد میشود که در هوای خنک و مرطوب، رشد میسلیمومی خاکستری تا سیاه رنگ قارچ بر روی مناطق آلوده قابل مشاهده میباشد (تصویر 3).

قارچ *B. cinerea* تنها مختص رز نمیباشد و قادر است روی تعداد زیادی از گیاهان و نیز بقایای گیاهی مرده رشد نماید. در شرایط آب و هوایی خنک، تعداد بسیار زیادی از اسپورهایی قارچ تولید شده و به وسیله جریانهای هوا یا وزش باد همراه باران، به گیاهان رز منتقل میشوند. یک زخم کوچک در یک غنچه یا گل یا شاید محل برش هرس، نقطه آغازین ورود قارچ را فراهم سازد. با گسترش آلودگی در شرایط محیطی مساعد، اسپورهایی بیشتری تولید شده و قسمتهای بیشتری از گیاه آلوده میشود. این قارچ به عنوان یک انگل ضعیف در نظر گرفته شده و زخمها را علاوه بر مواد گیاهی مرده کلنیزه مینماید.

قارچ *B. cinerea* معمولاً روی بافتهای گیاهی در حال مرگ زندگی میکند. در شرایط مساعد برای قارچ، روی هر بافت مرده گیاهی تا هزاران اسپور بوتریتیس تولید میشود. آلودگی زمانی اتفاق می افتد که آب آزاد روی برگها یا غنچه ها وجود داشته باشد.

روشهای کنترل:

مهمترین مطلب در رابطه با پیشگیری از بیماری، رعایت بهداشت و تمیز نگه داشتن اندامهای گیاهی است. غنچه های گل و برگهایی که رنگ پریده شده اند بایستی جمع آوری و حذف گردند. گردش هوا (تهویه) مناسبی را فراهم نموده، از مرطوب کردن سطح برگها در هنگام آبیاری خودداری گردد. بیماری روی ساقه های زخمی شده و ساقه هایی که به وسیله یک مالچ کود سبز یا برگهای خیس، بیش از حد مرطوب نگه داشته میشوند، به آسانی گسترش می یابد. در بعضی گلخانه ها پوششهای مخصوص برای کاهش میزان نور ماورای بنفش مورد نیاز قارچ جهت اسپورزایی، استفاده میشود.

قطع کردن شاخه های آلوده از نقطه ای پایینتر از محل آلوده و سپس ضد عفونی زخمها و محل برش به وسیله مواد شیمیایی از اقدامات مؤثر علیه قارچ میباشد. جدول 1 شامل یک برنامه پیشگیری کننده با استفاده از مواد شیمیایی است. در صورت لزوم میتوان از قارچکشها به صورت سمپاشی اندامهای هوایی استفاده نمود. قارچکشهایی نظیر کاپتان، کلروتالونیل و روغن درخت نیم از گزینه های مناسب برای سمپاشی میباشند. روی بوته هایی که به دلیل مساعد نبودن شرایط محیطی، قارچ عامل بیماری به صورت غیر فعال در آمده، قارچکشهای پنتا کلرو نیترو بنزن (PCNB) و سولفات مس پنتا هیدرات را میتوان مصرف نمود. بایستی توجه داشت که استفاده از سموم حتماً مطابق با دستورات روی برچسب سم صورت پذیرد.

جدول 1- قارچکشهای مورد استفاده در مبارزه با بیماری کپک خاکستری رز

نام عمومی قارچکش	نام تجاری سم
کاپتان	اورتوساید- کاپتان
کلروتالونیل	داکونیل
مانکوزب	دیتان ام-45
تیوفانات متیل	توپسین ام

تصاویر بیماری

تصویر 1- علائم بیماری کپک خاکستری رز در غنچه جوان در حال باز شدن.

تصویر 2- لکه های ناشی از قارچ عامل بیماری کپک خاکستری رز بر روی گلبرگها

تصویر 3- بلایت و سوختگی کامل دمگل و شاخه ناشی از بیماری کپک خاکستری رز

منابع مورد استفاده:

- Bill LeGrice. 2004. Rose Doctor. URL: <http://www.rosebuddies.com>.
- F.L. Pflieger and S.L. Gould, 1998. Rose Diseases. Extension service of the university of Minnesota. URL: <http://www.extension.umn.edu/index.html>.
- Horst, R. K. 1983. Compendium of Rose Diseases. The American Phytopathological Society, St. Paul, Minnesota. Pp. 18-19 and Color Plates 30-35.
- Mark Whitelaw.,2004. Rose Diseases. URL: <http://cygnus.tamu.edu/Textlab/Shrubs/Rose>.

بولتن ترویجی مایکوسافت، کد MS-B-Ro1

رفرنس:

آقاجانی، م. ع. 1385. بیماری کپک خاکستری رز. بولتن ترویجی وب سایت مایکوسافت. نشانی اینترنتی:
www.mycosoft.ir/extension/MS-B-Ro1.pdf